

PROPRIETAR—DIRECTOR

AUGUSTIN POPA

Redacția și administrația
BLAJ, JUD. TARNAVA MICĂ

INSERATE

conform regulamen. de aplicare a tarifului comercial, categoria V.

Unitatea

REDACTOR

DUMITRU NEDA

Foaie înscrisă în Registrul de publicații al Trib. Târnava-Mică sub Nr. 2—1938.

ABONAMENTE

Pe un an . . . 200 Lei
Pe 6 luni . . . 100 Lei
Pentru străinătate 400 Lei

Foaie bisericească-politică — Apare în fiecare Sâmbătă

S'a înălțat la cer

(ch) De ce s'a înălțat Isus la cer?

Inainte de apostolul său ar fi putut zice Mântuitorul: „luptă bună m'am luptat, cursul am împlinit...” — S'a înălțat la cer ca să-și termine cursul la sânul Preasfintei Treimi de unde a ieșit. S'a înălțat să primească răsplata cuvenită pentru marea luptă a izbăvirii lumii din păcat, ca să i se dea cununa dreptății din partea dreptului judecător, Care va primi și cununirea Lui în viața intimă a Preasfintei Treimi, pentru ca înaintea Lui să se plece de acum în veci de veci tot genunchiul în cer și pe pământ și în cele dedesubt, căci nici un alt nume nu ne este dat, întru care să ne mântuim. — Lui mărire în veci.

2. S'a suit la cer nu numai pentru Sine, ci și pentru noi. S'a suit la Tatăl... „la Tatăl Meu și la Tatăl vostru...” Cât e de admirabil acest cuvânt! — S'a suit zicând: In casa Tatălui meu multe locașuri sunt, merg să vă găzduiesc vouă loc. — Loc în cer? — Da, în cer, la Tatăl. — Suindu-se la cer și introducând natura sa, natura noastră împodobită cu razele ispășirii în sânul tainic al Preasfintei Treimi, se întrepune neîncetat pentru noi, ca un avocat al cauzei pentru care și-a dat viața și ne câștigă har peste har pentru sfântă și mântuirea noastră, dorind, zice El, ca acolo unde sunt eu, să fiți și voi cu mine.

3. S'a suit la cer să ne trimită pe Spiritul Său cel Sfânt: „Iată voi trimitе făgăduința Părintelui meu la voi...” și prin El vă veți îmbrăca cu putere de sus... Alt Mântuitor (El era cel dintâiu) vă voi trimitе vouă, Spiritul adevărului, care va rămânea cu voi în veac”. De atunci au înflorit războaiele sufletelor însoțite de El, au înflorit câmpiile inimelor în marea împărăție a lui Hristos, au suflul blând și întăritor al Spiritului Său. Lumina s'au luminat în adevărul care le-a eliberat de eroare, de neștiință și de ignoranță, și s'a îndreptat și s'a împodobit cu virtuți generate de viguroasa lucrare a Lui Dumnezeu. Iată de ce s'a înălțat Isus la cer: pentru mărirea Sa, pentru viitorul nostru veșnic și pentru prezentul nostru fugar. Pe acesta vrea să-l trăim în sfințenie, pentru ca viața cea veșnică să o putem petrece în fericire nealterată pe mărirea Lui și a Preasfintei și de viața Preasfintei Treimi.

Să ne înălțăm și noi cu spiritul la El, să ne înălțăm la Tatăl Lui și la Tatăl nostru și, contemplând înălțarea Lui, să ne închinăm Lui și Apostolilor, și în Spiritul ce s'a dat nouă să trăim în noi nădejdea sigură a revederii. Așa, să ne încurajăm și binecuvântând pe Dumnezeu, să ne încurajăm mereu la lupta pe care avem și noi de luptat până la plinirea cursului nostru.

Interesul colectiv

(s. v.) In anii de după unire puțină lume dela noi a voit să ia cunoștință, cu sinceritate și convingere, de ceea ce se numește interes colectiv, interes superior al Statului, sau interese permanente ale națiunii. Cei mai mulți cari erau obligați să pomenească acest imperativ al vieții naționale și de Stat, în urma situației ce o aveau, a slujbei ce purtau, o făceau fără convingere coborită în propria lor activitate. Subt „interesele permanente” ale țării și-au înțales, pe rând, interesele lor partidele când ajungeau la putere, și o serie nesfârșită de oameni ahtiați după propria lor căpătuială. Subt flamura tricoloră a interesului colectiv, și-au ascuns atâția interesul lor particular.

Cei ce ascultau, la rândul lor, marea lozincă în cuvântările sfiorătoare, ori o citeau în proclamații și manifeste, au ajuns, astfel, să nu mai creadă în ea, deși bunul simț le spunea că așa ar trebui să fie: și cei dela conducere și cei conduși să aibă ca țintă principală în activitatea lor interesul colectiv.

Cu scurgerea anilor o eresie primejdioasă și-a aflat astfel culcuș în sufletele multora: să-i meargă cât mai bine individului în România mare! Poate acesta era și rostul adevărat al unirii politice! Dacă toți merg pe acelaș drum, e dovadă că acela e drumul cel bun. „Interesul superior”, e o lozincă pentru a prosti lumea, pentru că toți cei ce-l accentuiază nu aleargă decât după interesul lor. Statul, interesul lui permanent, poate trăi și fără abnegația, concursul și jertfa cetățenilor.

Eresie pe care am plătit-o cu toții repede și crunt!

Ar mai cuteza să afirme azi cineva dintre refugiați, expulsați, sau aceia cari au rămas din nou subt stăpâniri străine, că interesul lui e principal, că el are întâietate față de cel colectiv?

Indată ce s'a prăbușit bolta Statului, s'au prăbușit și toate interesele individuale, sau mai exact toate roadele alergării după interese particulare. Sute de mii de oameni au rămas dintr'odată săraci lipiți pământului, părăsindu-și bunurile în teritoriile cedate. Milioane de români, ajunși subt regimuri străine, și-au pierdut tot ce au avut, sau sunt pe cale de a-și pierde, odată cu libertatea națională ori și cea religioasă. Ne mai existând acolo statul român ocrotitor, interesele individuale s'au dovedit ca o cruntă deșertăciune.

Vor simți și vor înțelege cel puțin acum atâția români, cari au luat în deșert noțiunea de interes colectiv, că fără rămânerea în picioare a acestuia, cel particular e frunză pe care o bate vântul?

Mulți, marea majoritate chiar, cari n'au

greșit în activitatea lor împotriva interesului superior al statului, vor avea cel puțin conștiința liniștită, deși adânc îndurerată, că nu din mâna lor s'au prăbușit granițele țării.

Dar ceilalți, cari pe căi ilegale, prin abuzuri, falșuri, adulări și alte mijloace și-au adunat averi, au cumpărat moșii, și-au clădit case, cu ce conștiință vor privi la prăbușirea agoniseli lor? Nu-și vor simți nici acum conștiința vinovată? Pentru că nu-i mare filosofie să-și dea fiecare seama cum și prin ce mijloace a lucrat împotriva interesului colectiv, a intereselor permanente ale Statului și Națiunii!

Ori cine și-a câștigat o avere nu prin muncă cinstită, ci pe căi ilegale; ori cine într'o slujbă fiind n'a făcut-o decât de mântuială; oricine n'a fost corect, cinstit și harnic în situația ce a avut-o în Stat, a lucrat împotriva interesului colectiv, și a contribuit la prăbușirea granițelor. In consecință fie care, în măsura păcatelor lui, răpind ceea ce era a Statului sau nedându-i ceea ce era dator să-i dea, a ajuns groparul propriei prosperări.

In așa măsură primează interesul colectiv, chiar când omul orbit de interesul particular nu vrea să recunoască.

Vor recunoaște azi cu toții cei ce au greșit greșit greu împotriva intereselor superioare ale Statului și națiunii? Tragicul situației în care au ajuns poate le va fi deschis ochii.

Dar s'au deschis oare și ochii românilor cari au rămas între granițele statului național, cari n'au pierdut nici libertatea, nici averea, nici slujba, nici poziția socială? Nu mai sunt și azi români cari n'au luat pildă din ce au pățit alții, și cari se închină și azi numai interesului particular?

Firesc și logic ar fi să le fi perit sămânța. Să slujească fiecare interesului colectiv al națiunii, având subt ochii lor uluitoarea pildă, că binele propriu fără binele Țării se duce pe apa Sâmbetei. Că Statul e pe primul plan în existența neamurilor și a fericirii lor, nu omul singuratic.

Cei ce nu cred încă, să întrebe pe cei ce au pierdut totul.

Sărmana reverendă! E drept că nu haina face pe om. Dar e drept și aceea că îmbrăcămintea preoțească — îndeosebi sutana — impune și altora, și celui ce o poartă, un anumit respect și o anumită conduită mai supraveghiată și mai stăpânită. Iar preoții cari uită acest adevăr, trezesc antipatie deosebit de pronunțată.

Mănecând dela spectacolul dureros al preotului din Fălticeni care, în Ianuarie c., a

fost văzut aducând rebelilor cartușe în poala reverenței, pr. Tudor Chircu din Vizireni-Brăila, scrie în revista ortodoxă „Viitorul” din București (nr. 7-8 din 1941) rândurile pline de îndreptățită amărăciune:

„Istoria noastră, e drept, vorbește, nu fără oarecare mândrie, de unele fețe bisericesti ce se pricepeau de minune în meseria armelor, însă virtuozitatea aceasta și-o manifestau împotriva cutropitorilor moșiei strămoșești, nu împotriva celor de un neam și de o lege cu ei.

Și încă ceva. Istoria nu precizează dacă acele fețe bisericesti. — de o mai frumoasă amintire pentru neam decât pentru lege, erau sau nu îmbrăcate în sutane preoțești, în timpul luptelor?

Căci, oricât s'ar părea de ne'nțeleș, haina preoțească obligă pe purtătorul ei la o conduită cuviincioasă. De nediscutat lucru că, un preot care nu cunoaște altă frână decât a hainei, nu mai este preot!

Și iarăși, cunoscând-o pe aceasta totuși, însemnează că respectă și-recunoaște cel puțin noblețea hainei!

Iată un caz. În parohia mea, a păstrorit nu de mult înainte de mine, un preot călugăr, cu puțină carte și multe păcate.

Printre altele, îi plăcea să joace la nunți și cumetrii. Totdeauna însă, înainte de a se prinde în horă, își desbrăca reverenda și o agăța într'un cuiu, spunând tot odată: „stai aici părinte Macarie, că omul Macarie se duce să petreacă!”

Părintele dela Fălticeni — cel cu gloanțele în poala reverendei — nu putea să facă și el la fel? Păcat! Ne-ar fi scăpat sutana... neșifonată!”

Dicționar eschimos. Păr. Lionel Ducharme O. M. I. care timp de 18 ani a fost misionar între eschimoșii din Chesterfield Inlet, pregătește un dicționar eschimos-francez și franco-eschimos, care să fie de folos misionarilor ce muncesc s'au vor munci între eschimoși. Tot el va publica și unele povestiri biblice în limba eschimoșilor, pentru a ușura învățământul catehetic al acestor fii ai ghețurilor.

Cum au fost statificate școalele confesionale?

În *cunoscutul* său ton civilizat, *Telegraful Român* ne aplică o aspră lecție, pentru un cuvânt din articolul *La frații de dincolo*. Spuneam acolo, între altele, că la timpul său numai episcopii noștri au luptat pentru salvarea școalelor confesionale. Și ca să dovedească inexactitatea, *Telegraful* se referă la discursul ținut în Senat, la desbaterea chestiei, de către I. P. S. Sa Mitropolitul Sibiului, după care a ținut un *scurt* discurs Episcopul de atunci al Lugojului, actualul nostru Mitropolit I. P. S. Nicolescu. Și chiar I. P. S. Sa a început spunând: „... P. S. Sa Mitropolitul Bălan a limpezit problema școlii confesionale primare”, încât dacă totuși a găsit de bine să vorbească I. P. S. Nicolescu, nu a făcut altceva, decât să exaspereze pe membrii maturului corp, prin înșirarea de citații din autori cari sprijină învățământul confesional. Deci partea leului a fost a Mitropolitului din Sibiu, la a cărui discurs din Senat se adaugă memoriile episcopilor ortodoxe etc. Deci Biserica ortodoxă din Ardeal a luptat mai mult pentru salvarea școalelor.

Departate de noi chiar și gândul de a face nedreptate cuiva, de a ne face merite de unde nu avem și de a retăcea meritele altora. Doar astă iarnă, cu ocazia unei conferințe ținută la Casa Școalelor, când reprezentanții Bisericii noastre au pus chestia reînființării școalelor confesionale în Ardeal, am relatat, că în acelaș sens a fost trimis un memoriu, foarte bine redactat, de către Mitropolitul Sibiului. Dar nu a afirmat nimeni, că delegații eparhiilor ortodoxe cari au fost de față, ar fi vorbit în sensul memoriului, ci — chiar și delegatul Sibiului, în lipsa unor instrucții precise — s'au limitat la chestia pusă de Minister (aceea a localurilor școlare), numai pentru a nu se da pe uniți. (Durere, cele două biserici românești din Ardeal nu se înțeleg la perfecție, decât când e vorba de chestiuni economice!)

Cum a fost dară lupta, cu ocazia statificării școalelor confesionale? Recunoașterea bucuroasă — minus concluziile — cele relatate mai sus de *Telegraful*: a vorbit I. P. S. Sa Mitropolitul Bălan, căruia I. P. S. Nicolescu i-a făcut complimentul spunând că a limpezit problema; a vorbit apoi I. P. S. Sa, nu prea scurt, pentru că în acest caz nu aveam să se impacienteze membrii maturului corp, și mai ales preamaturul președinte Pherekyde; că discursul, cu care I. P. S. Sa Nicolescu nu a fost pe placul lor, o credem bucuroși și măgulitor, fiindcă I. P. S. Sa a completat cântecul național al Mitropolitului dela Sibiu — care, *sub acest raport* limpezise chestiunea dar în așa fel, că statificătorii să-și poată cânta mai departe cântecul lor, tot național — invocând motivele pedagogice susținute de cei mai de seamă pedagogi ai lumii civilizate.. Dl. Ministru Dr. Anghelescu era caș incomodat, iar Pherekyde cel grăbit, cerea să se traducă în românește un citat francezes: ulterior desigur a regretat*).

Cu aceste discursuri și cu memoriile date în scris de episcopii din Ardeal, plus protestele sinodale — la noi consistoriale — lupta a fost terminată și cauza pierdută. *Biserica noastră* poate spune, că a făcut tot ce i-a stat în putință. Cea ortodoxă? Să vedem.

Din cele de mai sus se constată, că proporția în care au dus lupta cele două biserici, e 1:1; ori ea ar fi trebuit să fie 1:10, fiindcă în România-Mare aceasta era proporția dintre populația unită și cea ortodoxă. Numai dacă Biserica ortodoxă ar fi luptat 10 ori mai mult decât cea unită, s'ar putea spune, că a făcut totul. Dar așa? cine a lăsat în serios lupta lor? Unde a fost patriarhul ardelean și el — unde a fost sf. Sinod, unde au fost mirenii? Discursurile parlamentare

*) Iată citatul: „Nu există școală neutrală, fiindcă nu există învățător, care să nu aibă o opinie religioasă sau filosofică. Dacă nu are o opinie care, este în afară de umanitate, este un idiot sau monstru. Dacă are o opinie și o ascunde, pentru a salva pozițiunea, este cel din urmă dintre lași. Dacă desfid să o ascundă, dacă poate” (Jules Simon).

FOIȚA „UNIRII”

Lui Nicolae Iorga

„Dacă nu am fost puternic în fericire — Să nu fim lași în durere”.

Români, descoperiți-vă și închinați-vă cu toate lacrimile netrebniciei noastre —: alături, marele nostru Iorga a murit; — a murit de mâna netrebnică a fratelui mașter, ucigaș. Cel care a purtat pe umerii săi toată istoria României moderne, a fost găsit mutilat, în marginea drumului de țară, — și apoi, îngropat în cimitirul Belu, în prezența morală a neamului românesc și a câtorva prieteni.

Nici un „mare” ziar, nici un „mare” gazetar și îndrumător de opinie publică, nici un „mare” patriot sau român (când, Doamne avem atâția!) nu au crezut că au o datorie de conștiință și demnitate, de respect și onoare, să scrie vre-un rând în amintirea marelui Iorga. Nici unul. Nici chiar cei ce erau foarte mândri fie de prietenia, fie de o cât de mică atențiune din partea celui ce a milostivit pe atâția cu daniile sale morale sau materiale.

Ba, contemporanii și epigonii lui Iorga, au socotit că este foarte interesant și urgent pentru țară, de a vorbi de conferințele, me-

ritele și vrednicile lor, — uitând, cu rea credință, că această judecată aparține numai istoriei. Astfel, unii directori de mari ziare s'au scos pe ei de mari eroi și patrioți, în coloanele ziarelor pe care le patronează. Tot astfel ceilalți —: Nicolae Iorga mai fusese odată ucis moralmente, prin ostracizare și nepăsare.

Dacă noi nu mai știm cine a fost Nicolae Iorga, în acest caz, să ne adresăm Academiei Române, tuturor Academiei și Institutelor de Știință din lumea întreagă — și vom vedea, că nu am meritat să avem în mijlocul nostru un astfel de om.

Mi se pare că a nu fi scris un cuvânt în amintirea lui Iorga, — e o pată rușinoasă și pentru presa română cât și pentru cei ce pot purta pe hârtie un toc de scris. Mici am fost până a trăit și diformați sufletește după moartea sa. Decât fapta ucigașilor lui Iorga, purtarea celor rămași în viață e de o mie de ori mai urâtă și rușinoasă*).

Supără aceste adevăruri grozave?

Răspundem —: istoria neamului nostru

*) Acuzația este numai în parte îndreptățită. Se cunosc doar pricinile pentru care, cu prilejul sguđuđtoarei tragedii, neamul românesc nu și-a putut arăta adevăratele sale sentimente față de N. Iorga. — Iar ședința solemnă în care l-a comemorat recent Academia, în prezența M. Sale Regelui, este un început elocvent de expiare. — N. Red.

nu se clădește pe asasinat morale și nici pe minciuni convenționale.

— Eu l-am cunoscut pe Iorga: din serios; din cele câteva săptămâni trăite în prezența sa, la Vălenii de Munte, — și l-am cunoscut și din cele câteva luni neplătite, când era ministru și, cum am zis atunci, în astfel zic și azi —: ce fericit am fost că l-am cunoscut și ce mândră trebuie să fie nașterea mea că are un asemenea om mare —: prin talent, prin virtute, prin uriașă sa mândrie, încât trece-vor sute de ani până se va naște un al doilea Nicolae Iorga.

Că a fost și el om? Putea să fie el și ceva de cât om?

Soarele deși are pete, încălzește cu razele sale lumea întreagă, deopotrivă și pe cei buni cât și pe cei păcătoși.

— Unde este recunoștința neamului românesc pentru cu adevărat marele Nicolae Iorga, — dar, mai ales a Ardealului său drag și atât de scump inimii sale?!

Valeriu Bor

3/15 Maiu 1941

În tragediile antice, în momentele cele mai palpitate, când eroii merg neșterți în calea tristului lor destin, spre lumina umbrelor, nimic nu-i impresionează mai mult.

năzuința spre intruchiparea unității noastre culturale — toate acestea ne îndrituiesc să Vă socotim între cei mai distinși și rari oameni ai neamului românesc.

Când, Domnule Iorga, împliniți vârsta de 40 de ani, ni se dă cel mai bun prilej pentru a Vă aduce ca prinos sentimentele noastre de înaltă stimă și considerațiune. Dați-ne voie să Vă facem cele mai sincere urări de bine, dorind ca Cel atotputernic să Vă bucure de mulți ani în puterea energiei de muncă care acum Vă stăpânește, ca să puteți aprinde cu schinteia genului inimile lăncezite spre o nouă viață culturală românească, cheazășia cea mai sigură pentru viitorul neamului nostru. Să trăiți la mulți ani! — Blaj la 17 VI 1911, Gavril Precup“.

Când profesorul N. Iorga a fost încolțit de pătura conducătoare de pe vremuri, inconștientă și lipsită de înțelegerea naționalismului desinteresat, tot Gavril Precup îi trimite următoarea telegramă din partea Blajului:

„Domnule Iorga, în mijlocul neînțelegerilor, care par a fi înstăpânit pătura conducătoare a neamului nostru, gândul meu zboară pe plaiul Teleajenului, la cuibul pacinic dela Văleni, de unde se revarsă atâta lumină și spirit românesc în toate colțurile României. Dați-mi voie să mă alătur și eu la ceata celor care, admirându-Vă talentul și munca uriașă, Vă aduc urări de bine de ziua numelui. Doresc să trăiți mult, și cu scrisul D-Voastre să statorniciți pacea între frații Profesori Gavril Precup“.

În momentele excepțional de grave ale istoriei neamului nostru și în febra insurecțională producătoare de obștească îngrijorare pentru urmările ei tragice, sufletul nostru, al tuturor, trebuie să fie îndreptat spre înaintașii noștri, între cari N. Iorga ocupă loc de frunte. Amintirea activității lor să fie pentru noi un izvor de generoasă inspirație și de respect pentru trecutul plin de învățăminte. În deosebi tineretul trebuie învățat să știe, că actualitatea trece repede și nu rămâne după ea decât elementul etern. Acest element este rezultatul muncii, al străduinței neobosite și al sufletului mereu îndreptat spre un ideal, care pe trecut trebuie clădit, pe jertfa înaintașilor.

Cel ce nu-și respectă înaintașii își pierde neamul.

E. P.

noastre e o lumină, una și aceeași dela începutul vieții și până la capătul ei, în care rămân vizibile și neșterse tot ce ai gândit, tot ce ai simțit, tot ce ai voit, deci toate experiențele vieții din naiva și fermecătoarea copilărie, din juneța cu visurile ei de aur, din matura bărbăție și din oboselile bătrâneții, prin cari această lumină a conștiinței eului nostru se tot înalță, se tot nobilează, dând tot mai multe roade de demnitate umană.

Tot așa este și conștiința națională.

Prin ea toți românii, ori unde ar fi ei sub soare, știu că sunt un singur trup, o unitate nedespărțită, oricari ar fi distanțele și piedecile de orice fel, ce se pun de alții între ei; știu, că ei sunt același sânge sacru, care trebuie grijit cu sfințenie, să nu piară, să nu se irosească, ci să crească, să înflorească, să se ferească; știu că ei sunt mădulele aceluiași trup, cari dacă se răsleşesc, întregul trup suferă și pierd. De aceea, în această conștiință, toți Românii sunt frați, cari se strâng cu dor la olaltă pe sânul țării lor frumoase, ca fiii aceleiași mame la sânul ei ocrotitor, și astfel izvorește iubirea indisolubilă și nebiruită între ei, care e singura temelie nesdruncinată a statului român. Optimum firmamentum rei publicae mutuus ardor civium (cea mai mare tărie a statului e iubirea împrumutată a cetățenilor).

Conștiința națională înseamnă cunoașterea extinderii trupului națiunii, adică a întinderii poporului românesc, a țării lui cu toate frumusețile și bogățiile ei, despre care țară

Știri mărunte

Regina Sârbiei Natalia, moare convertită la catolicism. La începutul acestei luni a murit la Paris regina Natalia a Sârbiei, văduva regelui Milan Obrenovici. Defuncta era născută în Rusia dintr-o familie distinsă și, căsătorindu-se cu principele Milan, ajunge regină în 1882. După moartea soțului său în 1902, s'a convertit la catolicism, ducând apoi o viață foarte retrasă și făcând mult bine. A murit la frumoasa vârstă de 82 ani, după ce a avut nefericirea să vadă prăbușirea țării sale.

Craiu nou. Croația, după ce s'a declarat regat independent, a plecat în căutare de rege. Și l-a găsit la Roma, într'unul din principii casei domnitoare italiene de Savoia. Noul cap ce se așteaptă să fie și încoronat va purta numele de Tomislav II.

Locale. Dumineca viitoare, a Sfinților Părinți dela Niceea, va predica în catedrală păr. Tit. L. Chinez, profesor de Teologie.

— Dumineca trecută, după amiază, Soc. de lectură „Inocențiu Micu-Klein“ a tinerilor leviți dela Academia Teologică a aranjat un festival artistic în Palatul Cultural. Cuvântul de deschidere l-a rostit clericul I. Pădurean. Programul bogat mai ales în puncte de cor, cu cântări atât religioase cât și populare, executate impecabil, sub conducerea păr. I. Florea, prof. la Academia Teologică.

— Săptămâna aceasta s'a ținut aici *sinodul protopopesc* al tractului Blaj. S'a început cu sf. liturghie la biserica parohială, unde a predicat P. Augustin Pop, egumenul sf. mănăstiri dela Obreja. După cuvântul de deschidere al păr. Iuliu Busoiu, protopop, a urmat lecția practică, făcută de păr. Anca dela Făget. S'au desbătut apoi diferite probleme actuale, între care și cea a extrem de jignitorului echivalent cu care sunt șicanati mai ales preoții ce au deaface cu forurile competente dela Blaj. Păr. Sever Barbu a citit conferința: Despre comunicarea în cele sacre, viu comentată după aceea.

Pentru pomenirea morților. În 26 Aprilie a. c. a fost înmormântat, cu șapte preoți, fruntașul nonagenar Gheorghe Sandru din Viștea de jos, cunoscut în Țara Oltului cu numele de „tata Gheorghe“, un credincios devotat al Bisericii noastre. Cu acest prilej fiul său recunoscător, păr. Nicolae Sandru din Constanța, a făcut o fundațiune în favorul bisericii unite din Viștea de jos, în suma de lei

tot Românul știe, că este și trebuie să fie numai a lui, căci alt loc sub soare nu e pentru ei. Aici a văzut el lumina zilei; aici a simțit căldura dragostii părințești; aici a făcut, în casa și curtea părintească, primii pași nesiguri; aici a zburdat copilăria lui, aici tinereța lui de aur; aici trebuie să-și asigure cu încordată muncă și cu sudoarea frunții pânea sa cea de toate zilele, după porunca lui Dumnezeu; aici trebuie să-și ocrotească bătrânețele gârbove și obosite, aici să se întoarcă la odihna de veci, lângă țărâna sacră a moșilor și strămoșilor; aici vor crește din trupul lui flori, peste cari vor veni zile cu nori, dar și zile cu soare și cu zumzet de albine, în nemăsurate șiruri de ani.

E conștiință națională, să auzi și să înțelegi șoapta tainică a acestui pământ, să trăiești cu firul de iarbă ce crește din el, cu codrii lui; să vorbești cu suspinele izvoarelor și cu plânsul și rugăciunea lanurilor lui de grâu, cu râurile lui, ce, monoton, spun mereu povestea din bătrâni; să te inviorezi de lumina de argint a cerului românesc, să-ți înflorești sufletul cu florile câmpului și ale portului românesc; să te tânguești cu doina și să salți de exuberantă veselie cu săltăreața horă a satului; să fii frate cu țărâna aspru și să străbați templele gândirilor înalte cu Eminescu, Coșbuc, Alexandri, cu Nicolae Iorga și ceilalți mulți și, prin ei, să stai alături cu demnitate de marile genii ale omenirii!

(Va urma)

S. Gizdavu

50.000, din interesele căreia parohia să se îngrijească să se celebreze două sf. Liturghii pentru sufletul părinților. Dar fiindcă biserica noastră de acolo mai are ceva datorie de pe urma ridicării caselor parohiale, fondatorul s'a învoit ca suma de mai sus să se verse spre acoperirea datoriei, rămânând ca parohia, până la restituirea sumei fără de interes, să poarte grije de celebrarea sfințelor Liturghii. După aceea interesele întrecătoare să se folosească pentru înzestrarea și împodobirea bisericii.

Telefonul „Unirii“

A. Obreja. De acum nu mai aveți nevoie nici de „puțintică răbdare.“ Noul „Euhologhion sau Molitvenic“ e gata! Azi iasă de sub teasc foaia cea din urmă, pentruca toate împreună să treacă în mâna legătorilor, pentru ultima toaletă. Nu vrem să anticipăm judecata, suntem însă convinși că o să vă placă. E ceva „fain“ de tot.

P. București. Vă felicităm pentru frumoasa serbare ce ați aranjat la Ateneu spre a comemora ziua de 3/15 Mai. Ați împlinit o datorie de pietate față de glorioasa generație care a pornit epopeica luptă a libertății românești. Și mai mult decât atât: ați făcut o faptă de înalt patriotism pentru ziua de astăzi, care din pilda celor de demult trebuie să culeagă entuziasmul necesar noilor lupte de dezrobire a moșiei românești cutropite de străini. — Noi, spre imensa noastră durere, n'am putut face la fel cu Capitala. A trebuit să ne înecăm dorințele și să uităm tradițiile. Ne-am strâns, fără șgomot și ca pe furiș, școală de școală în sala cea mai mare și acolo, în aer de taină, am evocat umbrele străbunilor ce umblau posomorite pe Câmpul Libertății, pustiu și părăsit. — Așa am făcut. De ce? Nu ne întrebați. Ajunge atâta: ne doare că am fost siliți să facem așa! Și nu putem înțelege cu nici un preț: de ce? Și, pe deasupra, de ce tocmai și nu mai noi? Nu-i oare aceeași lege și poruncă pentru toată țara? — Întrebări, la care nu așteptăm nici un răspuns!

I. Sibiu. Răbufnirile neașteptate al „Telegrafului“ ne-au întristat, dar nu ne-au surprins. Le așteptam. Eram siguri că firea, siluită de atâta vreme, avea să facă explozie în cele din urmă. Gândiți-vă, că sunt atâtea luni de zile de când bieții oameni nu și-au mai dat drumul și și-au pus la arhivă dicționarul. Trebuie neapărat să se descarce. Altfel se înăbușeau, fără dor și poate. — Dacă le vom răspunde? Nu știm. Deocamdată N. B. pune la punct isbucnirile — atât de civilizate! — privitoare la lupta pentru școlile confesionale. Răstălmăcirea, pe care fostul secretar al fostei episcopii ortodoxe a Maramureșului unit o brodează pe marginea unor măsurii pilduitoare ale Prsf. Alexandru al Maramureșului, e delicioasă. Se pretează de minune la o coloană de... umor sănătos. În alte vremuri, firește. Acum însă? Ne întristează. Și ne pune pe gânduri: să începem din nou a bate toaca la urechea surdului care nu vrea să audă nici glasul de tunet al tragediei ce ne strivește?!

Mitropolia Română Unită — Blaj

Nr. 3340/1941.

CONCURS

La școala normală română unită de învățători din Blaj, este vacant postul de secretar-contabil.

Cei cari doresc să ocupe acest post trebuie să întrunească condițiile cerute de art. 3 și 58 din Codul funcționarilor publici și să fie de religie română unită.

Cererile însoțite de actele doveditoare se vor înainta până în ziua de 15 Iunie 1941 Consistorului Arhiepiscopesc din Blaj. Cererile cari nu vor fi însoțite de acte, nu vor fi luate în considerare.

Blaj, din ședința consistorială dela 20 Mai 1941.

Vicar General Arhiepiscopesc
Dr. Victor Macaveiu.

Cantor diplomat

care a făcut întreg cursul cantoral, are voace plăcută și știe forma și conduce cor pe trei voci, caută post care, pe cât se poate, să fie în județul Târnava-Mică.

rămân simple demonstrații, dacă nu e pre-gătit terenul.

Iată pentru ce se poate spune, că aievea numai episcopii noștri au luptat, cealaltă strană limitându-se la o acțiune pur demonstrativă. Ai noștri nici nu puteau produce mai mult, chiar dacă mobilizau pe mireni, în România-Mare Biserica ort. ținându-se de dominantă — și de fapt dominând prin numărul credincioșilor — nici o luptă pentru apărarea unui interes al cultelor nu are șansă de reușită, decât în măsura în care o susține Biserica ortodoxă. Interesele sale speciale și le poate susține cu eventual succes fie care cult aparte. Dar un interes comun, ba. Și atunci Biserica ort., care la buget nu face secret din calitatea ei de majoritară, să fie totdeauna la locul ei. Lasă că Statele nu sunt obișnuite să aibă de luptat cu Biserica ortodoxă...

Aici e d. ex. chestia învățământului religios în școlile secundare. În același număr al Telegrafului se citește scrisul d-lui prof. Gh. Maior, care arată ce greșit judecă chiar și clericii din Vechiul Regat. Mai nou (vezi proiectul de decret-lege!) se pregătește eliminarea totală a religiei dintre studii, rămânând o simplă dexteritate morală cu câte o oră la săptămână. Ce putem face, celelalte culte, dacă nu face cel dominant? Acesta are să fie în întregime pătruns de gravitatea problemei, să-și formeze mireni, mai ales pe cei ce activează la Instrucțiune. Doar nici școlile primare din Ardeal nu se pierdeau, dacă nu le abandonau în primul rând învățătorii.

Ne amintim de primul congres învățătoresc ținut în toamna anului 1919 la Lugoj. Prepozitul de atunci Ioan Boroș a adus salutul Episcopului dela Lugoj. Și a vorbit între altele de rosturile din trecut ale școlilor confesionale și de necesitatea unui acord pe acest teren, între Biserică și Stat. Învățătorii l-au aplaudat, dar au înțeles la ce face aluzie. După el a vorbit protopopul Gh. Popovici. „Nu-mi tem viitorul... de Statul Român..!” a declamat el în ton demagogic. Și a fost

frenetic aplaudat. Ca peste doi ani, el să ajungă să se războiască cu autoritățile Statului...

Teatru să se facă la teatru!

N. B.

Gest nobil. La începutul acestui an, „Unirea” a plecat la drum cu inima grea. Peste povara tragediei naționale, mai purta chinuitoarea grijă a existenței sale grav amenințate. Lipsită de orice alt sprijin, nu-i rămânea decât apelul la spiritul de sacrificiu al cititorilor și prietenilor.

Ar fi inexact să spunem, că răspunsul a fost atât de general și de generos ca să ne scape de griji. Mărturisim însă că am avut, în cursul lunilor trecute, destule clipe de înaltă bucurie. Ni s'au arătat din multe părți semne de dragoste și de devotament care ne-au mișcat. Intre ele cel mai recent, și impresionant între toate, gestul dlui Iuliu V. Albini din Zlatna, care și-a răscumpărat abonamentul acestui an cu suma impunătoare de 20.000, adeca douăzeci mii lei! Cititorii noștri nu vor rămânea mirați în fața acestei dărnicii. Dintr'un motiv foarte simplu: s'au obișnuit să vadă acest nume foarte des lângă cifre însemnate, datorite cu mână largă pentru atâtea și atâtea scopuri nobile. Pentru noi, împrejurarea aceasta este un motiv în plus de prețuire și recunoștință, pe care i-o și tălmăcim pe această cale.

Orice alte aprecieri sunt de prisos. Fapta grăiește dela sine. O singură dorință am vrea să mai adăugăm, ca să-i facem plăcere dlui Albini: pe lângă multul bine pe care îl cerem dela Dumnezeu pentru dânsul, am mai vrea să găsească și mulți imitatori!

Tânguirea ne repugnă. Am dezerta însă dela datorie dacă n'am încunostința din vreme pe toți căroră le este dragă „Unirea”, că grijile noastre nu sunt mai ușoare astăzi decât la începutul anului. La un moment dat, abonamentele de susținere ne-au făcut încrezători. A intervenit însă neprevăzutul: creșterea continuă a costului vieții a silit tipografia să ne urce cheltuielile cu nu mai puțin de 30%. La o urcare a prețului abonamentului ne vine greu să ne gândim. Atunci? — Nu vedem salvarea decât în imitatorii dlui Albini!

Blajul și N. Iorga

Se știe că, în lupta cea mare pe care au purtat-o Românii ardeleni pentru desrobirea de sub jugul unguresc și pentru realizarea visului milenar al unirii, legăturile culturale cu frații din România liberă le-au fost ajutor

neprețuit. Din ele s'a hrănit în mare măsură puterea de rezistență și eutuziasmul lor încrezător. — Nicolae Iorga a avut în această acțiune salutară partea leului.

Aici la noi, sufletul întregii mișcări de desrobire a fost Blajul cu școlile lui. Era deci firesc ca între Blaj și N. Iorga să se stabilească, spontan și de grabă, legături trainice de simpatie și colaborare. Așa s'a și întâmplat. Ar fi cu neputință însă a cuprinde în-treg acest capitol de istorie într'un articol de ziar. Vom desvăli din el aci abia un mic colțșor, care este totuși foarte semnificativ.

Sunt două scrisori pe care i le-a trimis, în numele intelectualilor Blajului, acel aprig animator al simțirii integral românești, care a fost entuziastul și neobositul profesor Gavril Precup. Suflet de elită, altruist gata de toate sacrificiile pentru interesele obștești și mai pre sus de toate român înflăcărat și neînfricat, profesorul Precup a cultivat cu mult zel legăturile cu intelectualii din România liberă. În fiecare an făcea o excursie „în țară”. Nu s'a petrecut în România eveniment mai de seamă care, grație lui, să fi trecut neobservat la Blaj. — E ușor de înțeles că pentru N. Iorga avea admirație deosebită. Mărturie cele două scrisori de care pomeniam.

La aniversarea de 40 de ani din viața profesorului N. Iorga, în numele profesorilor din Blaj îi adresează următoarea telegramă de felicitare:

„Iubite Domnule Iorga,

Dascălii liceului din Blaj, apostoli modești ai culturii neamului, au fost și sunt cei mai sinceri admiratori ai eroilor scrisului românesc. Literații români, pentru noi, sunt idoli la care ne închinăm cu evlavie și din a căror opere culegem gândiri alese și învățături scumpe pentru generațiile concrezute nouă.

Din pervazul, care cuprinde figurile mărețe ale scriitorilor români, înaintea ochilor noștri sufletești mai luminos ne apare figura D-Voastre, Domnule Iorga.

Activitatea ce ați desfășurat aproape pe toate tărâmurile pentru deșteptarea conștiinței neamului românesc, munca de uriaș cu care contribuiți ca nimeni altul la răspândirea numelui românesc, direcția nouă ce ați inaugurat în studiul istoriografiei și științei române, peste tot, bogăția ideilor și originalitatea lor, dragostea de neam ce ați deșteptat-o pretutindenea și

aceea este conștiința națională în masa unui popor.

Pentru Românii transilvăni, ziua de 3/15 Maiu 1848, a fost izbucnirea de lumină mare, care a călăuzit de atunci și până azi, și până vor fi Români pe aceste plaiuri, calea poporului nostru.

Cu adevărat mare și nemuritoare zi! Prin tine neamul românesc cel obidit, cel scufundat în întunericul și în umbra morții naționale; s'a trezit ca dintr'un somn de moarte, cum zice poetul.

Dela tine, sfântă și mare zi, venim noi să luăm învățături și îndemnuri de viață.

Un popor devine națiune numai dobândindu-și conștiința, că formează o unitate, un singur corp și un singur suflet, cu aceeași gândire, cu aceeași simțire, cu aceleași zăc-niri de doruri, și străbătut și stăpânit mereu de înfrigurarea acelorași mărețe aspirațiuni.

Un popor devine națiune mai sles prin voința tuturor, una și neimpărțită, una și nesdruncinată, de a fi un singur trup, un singur suflet, fie că soarta cea bună îl poartă prin ani de belșug și pe drumuri presărate cu trandafiri sau lauri de glorie, fie că soarta cea rea îl împinge prin spinii vicisitudinilor, prin cotiturile primejdioase ale încercărilor, ale umilinelor, ale durerii.

Prin această voință, el va fi stăpân pe pământul său și pe soarta sa; adică va fi in-

dependent și suveran pentru ca liber, prin desfășurarea muncii sale creatoare, să se ridice, să se nobileze, să ajungă la înălțimea adevăratei demnități umane, creându-și cultura și civilizația sa, să aducă nota sa specifică națională în concertul activității popoarelor și să îmbogățească tezaurul sufletesc și fizic al umanității.

Pentru a înțelege mai bine, ce e conștiința națională, mi-se pare cel mai potrivit, să o comparăm cu conștiința eului nostru, așa cum o fac indeobște filosofi și cum a făcut în 1848 Simeon Bărnuțiu în marele său discurs ținut aici, în catedrala naționalismului românesc.

Ce este conștiința eului nostru sau, cum zice Bărnuțiu, a persoanei noastre?

Este acel glas lăuntric al sufletului nostru, care ne spune, că noi, unul fiecare, suntem o ființă aparte, deosebită de restul lumii, despărțiti în spațiu de orice alt lucru, de orice altă ființă; că, unul fiecare, avem înțelegerea lucrurilor, cunoscându-le pe unele bune pentru noi, pe altele rele, că avem voința liberă de a-ne conduce așa, încât să ne ferim de cele rele și să ne folosim de cele bune; că avem posibilitatea și libertatea de a-ne mișca în spațiu după placul nostru; că putem activa prin puterile noastre spre folosul nostru și al altora.

Conștiința eului nostru sau a persoanei

nic nu-i induioșază, decât farmecul luminii, pe care trebuie să o părăsească pentru totdeauna, ca să se mute pe întunecatele maluri ale noroiosului Styx.

Din nespusele minuni ale creațiunii, nici una nu e mai minunată, decât tocmai lumina.

Ea e simbolizată nu numai prin anticul zeu egiptean Osiris, care moare și reînvie, ca și soarele seara și dimineața, ci și prin însuși năprasnicul Amon-Rha, care, viguros și plin de tinerețe, fixat cu putere pe picioare, ca pe niște stâlpi de stâncă roșcată, mână vijelios carul său de luptă, prin înălțimile incandescente, deasupra nisipurilor deșerte ale Libyei, privind protector spre moșia sa, Egiptul virificat de pânza de argint a Nilului; și nici unui Titan, nici unui zeu nu i-a cântat oarecând mai mult Mediterana greco-romană, decât lui Helios, soarele dător de viață, sau lui Phoibos Apollon, strălucitorul, cel cu arc de argint și cu săgeți de aur. Ba însuși zeul suprem, Zeus-Iuppiter nu e altceva decât tatăl luminii.

Chiar și azi, — și așa va fi totdeauna —, lumina — îi ridică imnuri de slavă corul păsărelelor la ivirea primelor raze so-lare, către ea își întorc corolele florile multicolore, pe ea o glorifică voioasele lacrimi de rouă, cari tremură pe iarbă în mii de curcubeie.

Ceeace e lumina în imensul Kosmos, aceea e licărirea conștiinței în celula nervoasă,